

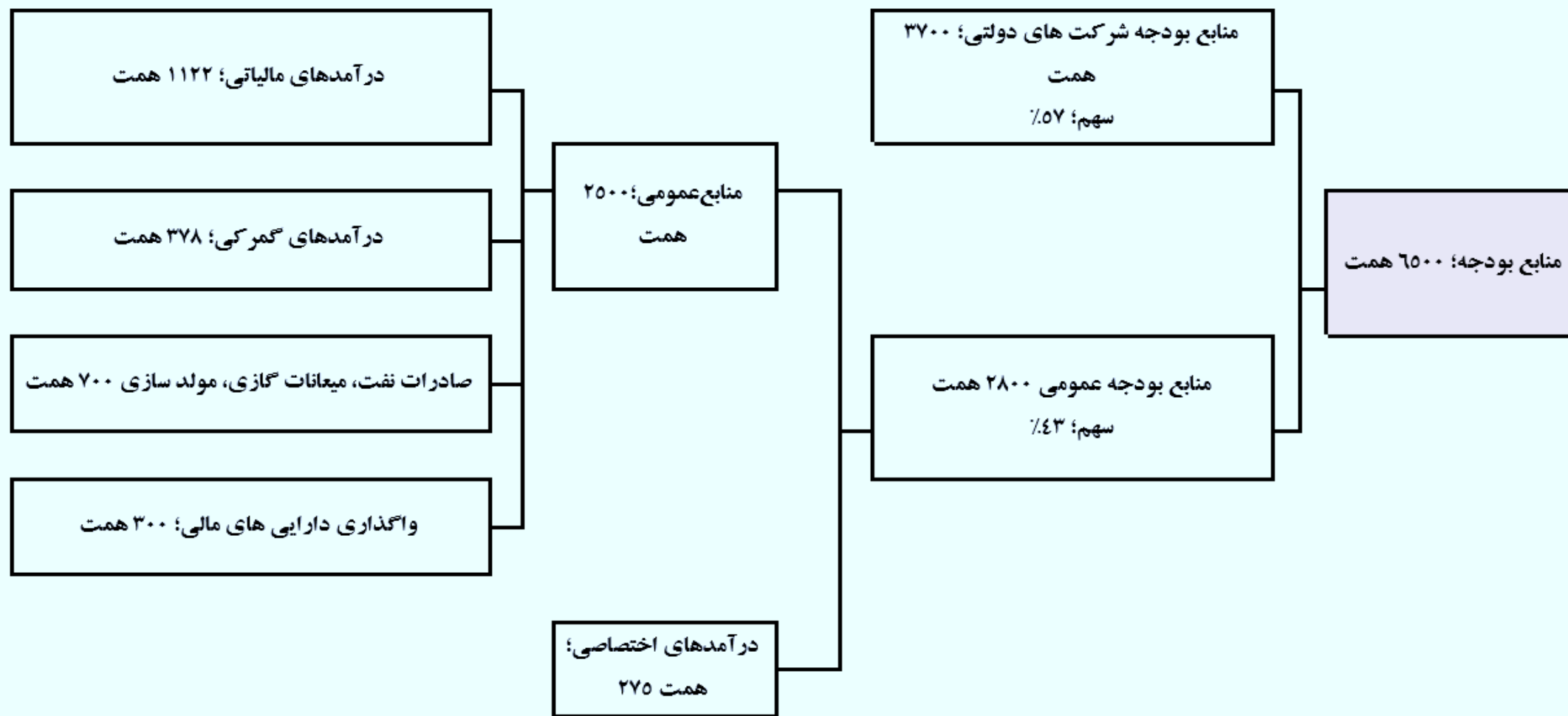
مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

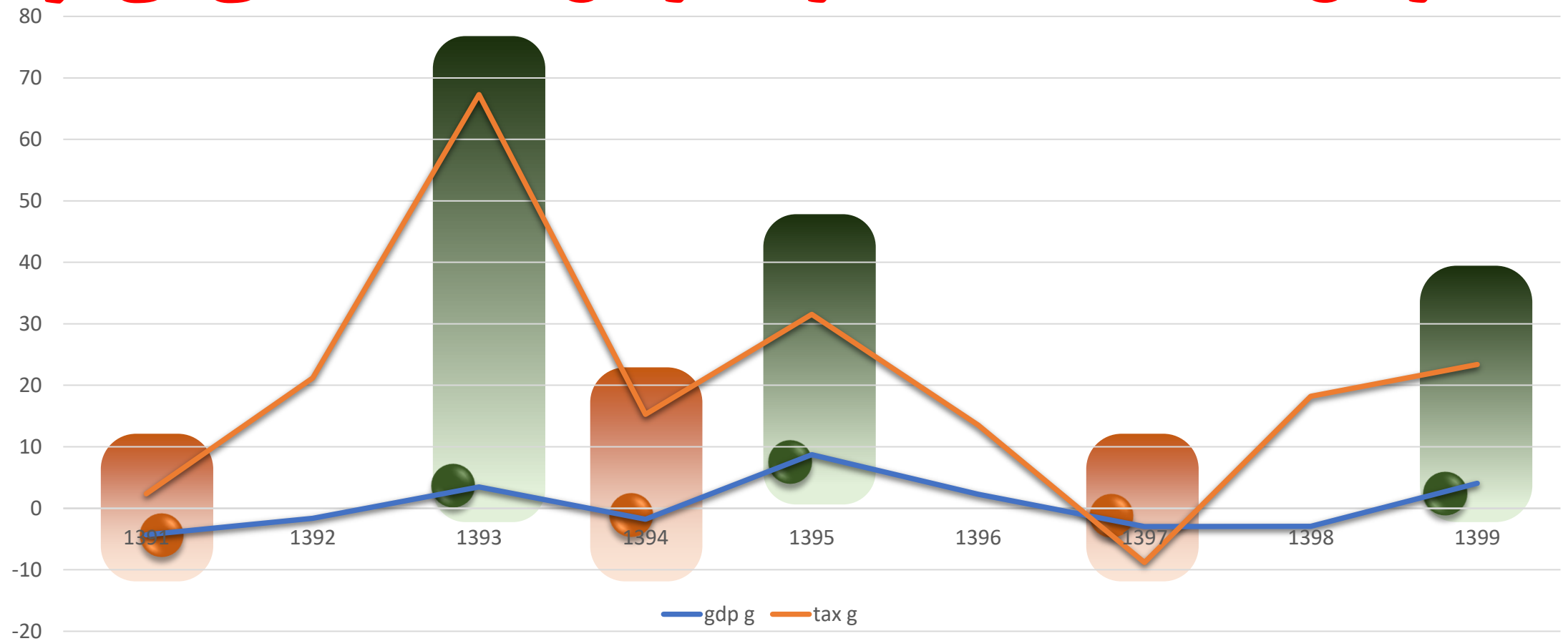
دی ماه ۱۴۰۲

نمای کلی از بودجه ۱۴۰۳

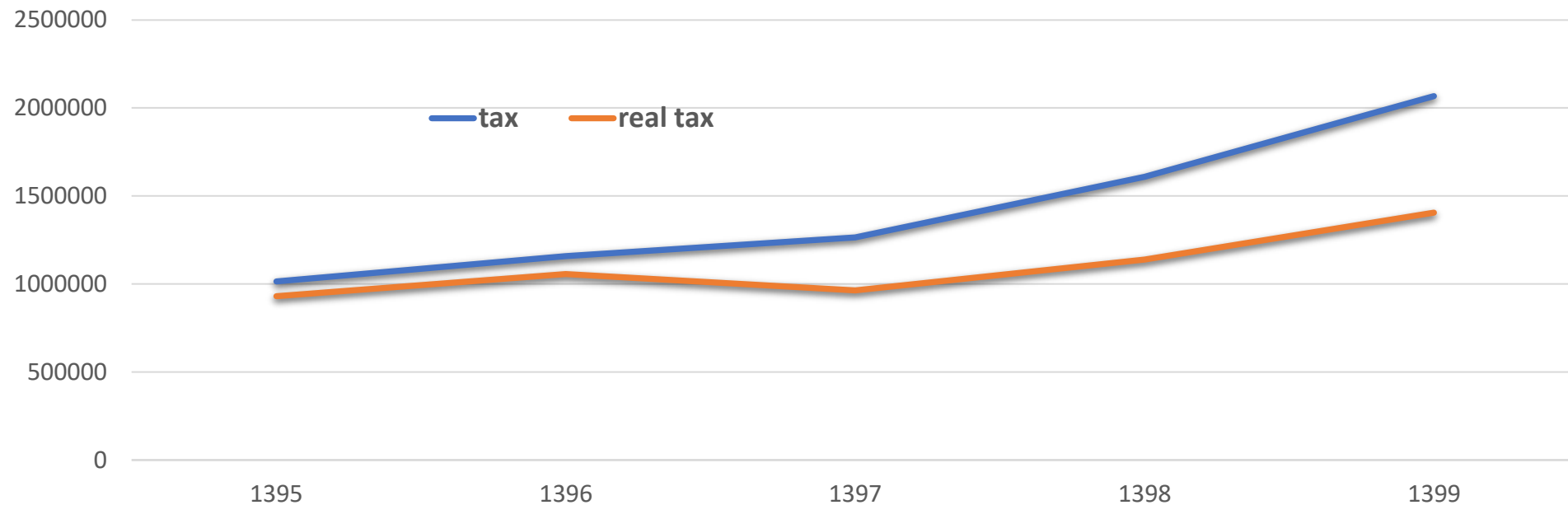

افزایش رشد اقتصادی، منجر به افزایش درآمد مالیاتی می شود.

توهم افزایش درآمد مالیاتی از طریق تورم، سرابی بیش نیست.

درآمد واقعی کسب شده در سال ۱۳۹۹ به اندازه درآمد مالیاتی اسمی سال ۱۳۹۷ است.

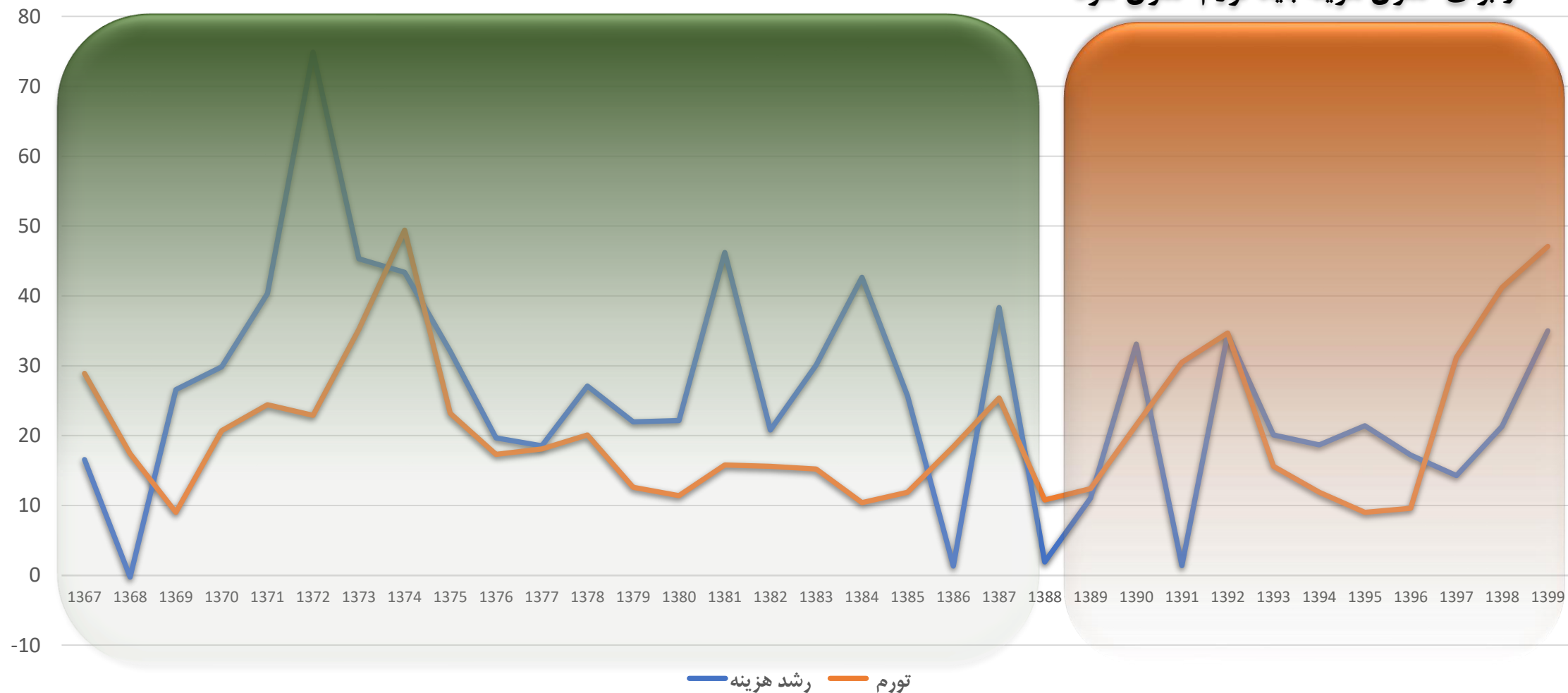
سال	عایدی دولت از مالیات تورمی	افزایش هزینه جاری دولت	افزایش کسری از مالیات تورمی	نتیجه:
۱۳۹۷	۳۰ همت	۳۵ همت	۵ همت	دولت بازنده اصلی تورم
۱۳۹۸	۴۶ همت	۵۹ همت	۱۴ همت	
۱۳۹۹	۶۶ همت	۱۱۷ همت	۵۱ همت	

برای کنترل هزینه دولت، تورم باید کنترل شود.

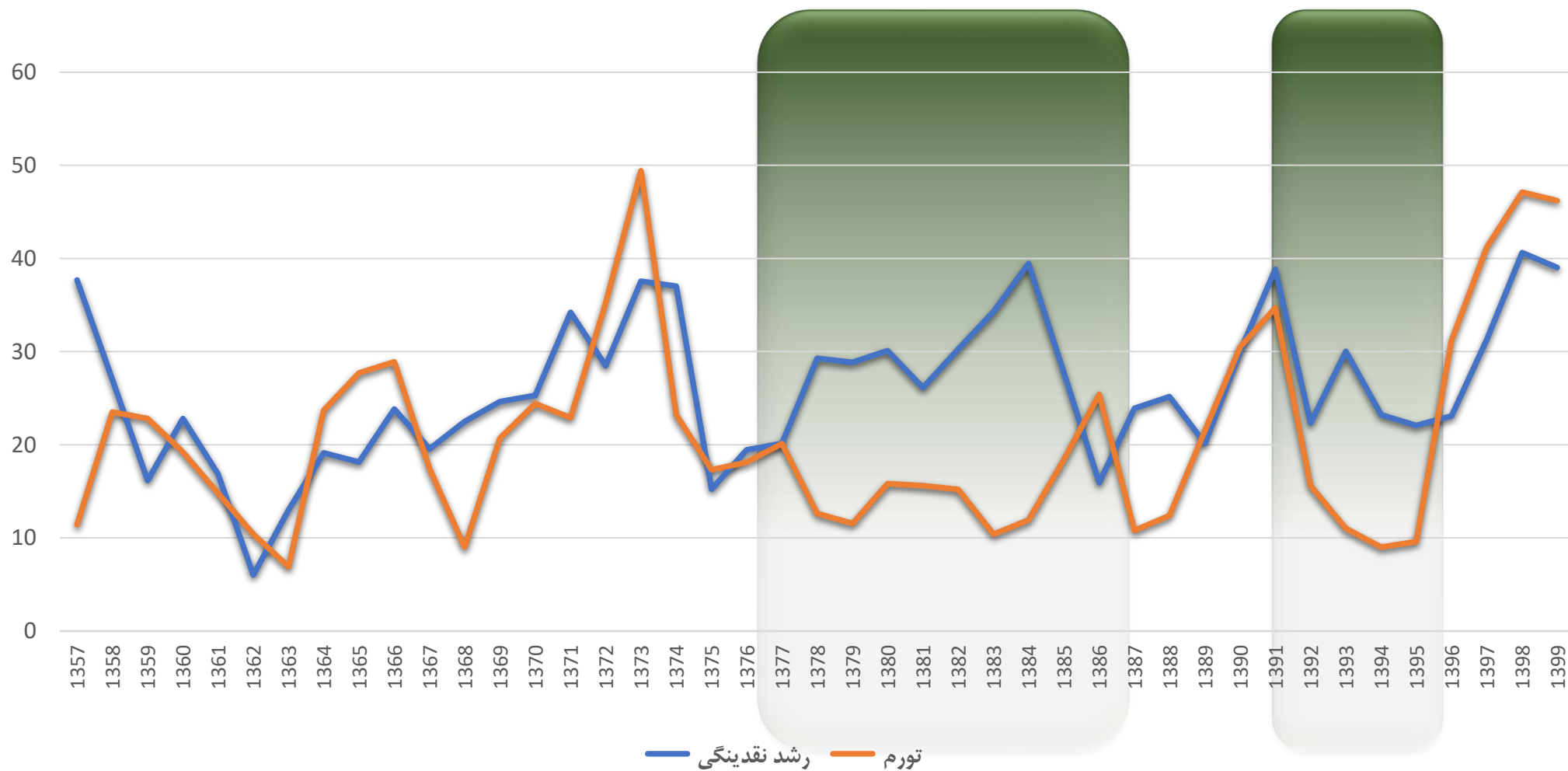
تا دهه ۹۰ کسری بودجه عامل مهم ایجاد تورم می باشد.

از سال ۱۳۹۱، تورم عامل افزایش کسری بودجه است
و برای کنترل هزینه باید تورم کنترل شود

کنترل انتظارات تورمی، بهترین نسخه فعلی برای کنترل تورم است.

در سال هایی که اقتصاد درگیر جنگ و تحریم نبوده است، انتظارات تورمی فروکش کرده و از اثرات نقدینگی بر تورم به شدت کاسته شده است.

تأثیر مالیات تورمی بر رکود تورمی و رونق اقتصادی

رشد اقتصادی	رشد مالیات تورمی	سال	رشد اقتصادی	رشد مالیات تورمی	سال
5.673	39/25-	1379	-23.24	71/86	1359
2.05	4/45	1380	-4.96	58/83	1360
8.124	61/41	1381	22.75	3/88-	1361
8.41	27/28	1382	9.70	3/84	1362
4.63	26/80	1383	-7.56	17/55-	1363
6.31	13/81	1384	1.791	21/19-	1364
6.068	27/19	1385	-9.77	194/22	1365
7.74	84/87	1386	0.207	13/84	1366
0.641	62/90	1387	-5.28	1/02-	1367
1.266	39/78-	1388	5.873	20/41-	1368
6.48	7/33	1389	14.044	20/50-	1369
2.14	102/64	1390	12.29	238/85	1370
-4.2	45/20	1391	3.064	56/15	1371
-1.6	37/86	1392	1.355	2/19	1372
3.460	24/79-	1393	-0.92	88/91	1373
-1.800	12/06-	1394	2.684	69/15	1374
8.719	0/51-	1395	5.391	2/19-	1375
2.278	21/10	1396	0.826	8/15	1376
-2.98	196/33	1397	2.19	49/07	1377
-2.94	56/09	1398	1.69	76/72	1378
4.07	41/08	1399			

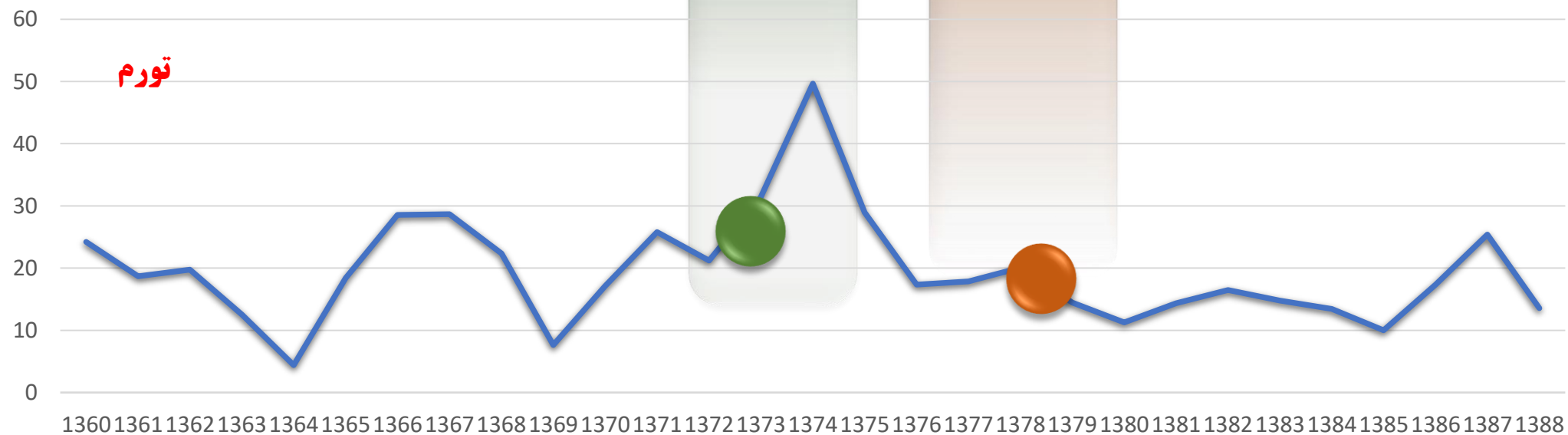
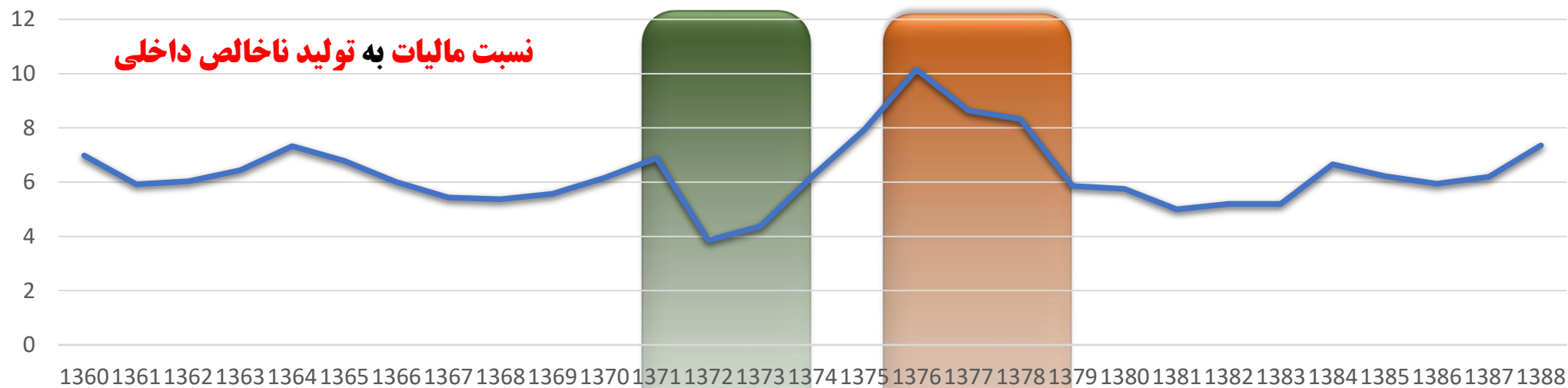
قرمز: رکود تورمی

سبز: رونق اقتصادی

تحلیل بودجه سال ۱۴۰۳

هزار میلیارد تومان	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
مالیات اشخاص حقوقی	۱۱۶	۱۹۰	۲۹۳	۴۵۱
مالیات بر درآمدها	۶۰	۸۵	۱۲۹	۱۵۲
مالیات بر ثروت	۱۴	۱۹	۳۳	۴۹
مجموع مالیات های مستقیم	۱۹۰	۲۹۴	۴۵۵	۶۵۲
مالیات بر کالا و خدمات	۱۱۶	۱۷۸	۲۷۳	۴۷۰
مجموع مالیات اسمی	۳۰۵	۴۷۲	۷۲۸	۱۱۲۲
مالیات حقیقی	۲۰۹	۳۲۳	۴۹۵	۹۰۰
مالیات اسمی به تولید ناخالص داخلی	۴/۵	۶/۷۲	۱۰	۱۴
مالیات حقیقی به تولید ناخالص داخلی	۳	۴/۵	۶/۷	۱۱

اگر تورم سال ۱۴۰۳، ۲۵ درصد در نظر گرفته شود، بخش شفاف اقتصاد کشور باید ۲۸۱ همت مالیات به نرخ تورم کشور پردازد که هزینه بسیار مضاعفی بر این بخش است.

پیشنهاد سیاستی :

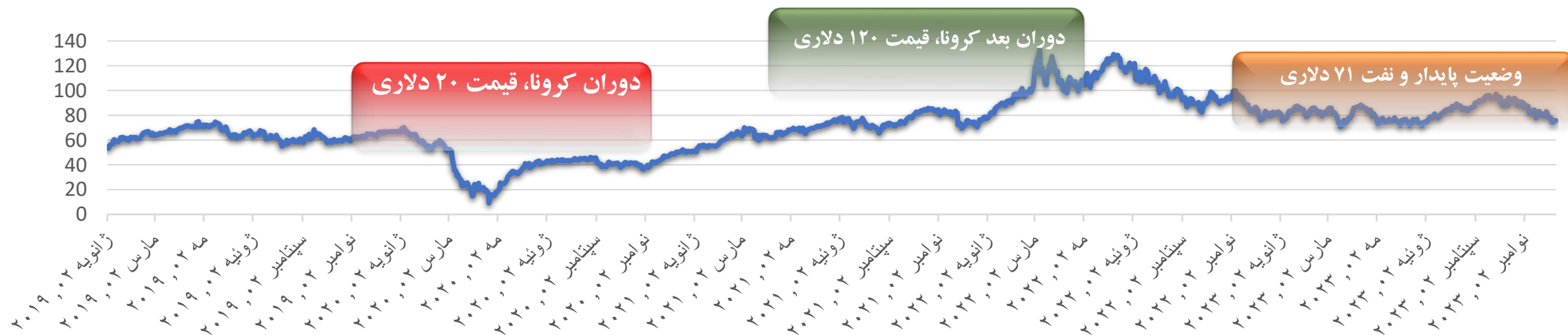
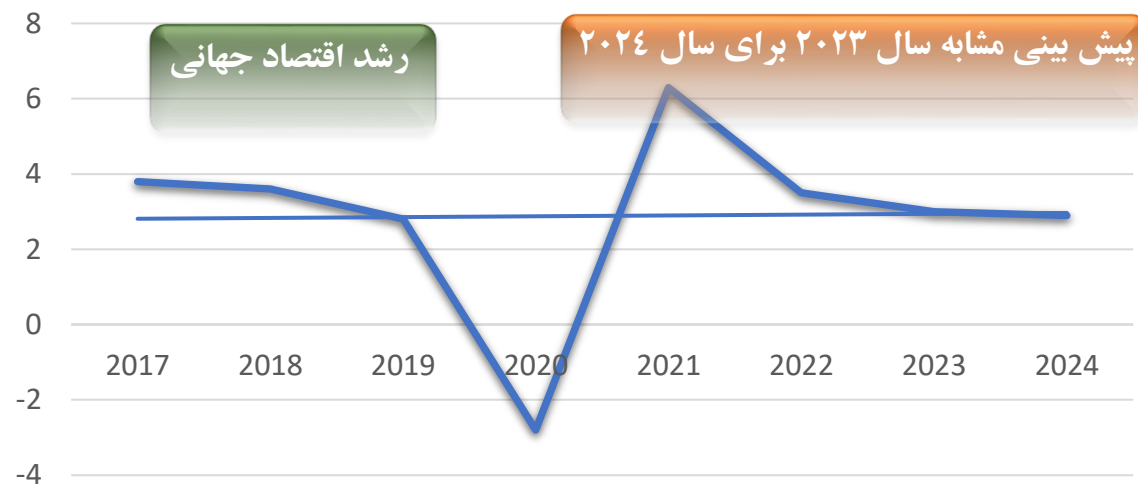
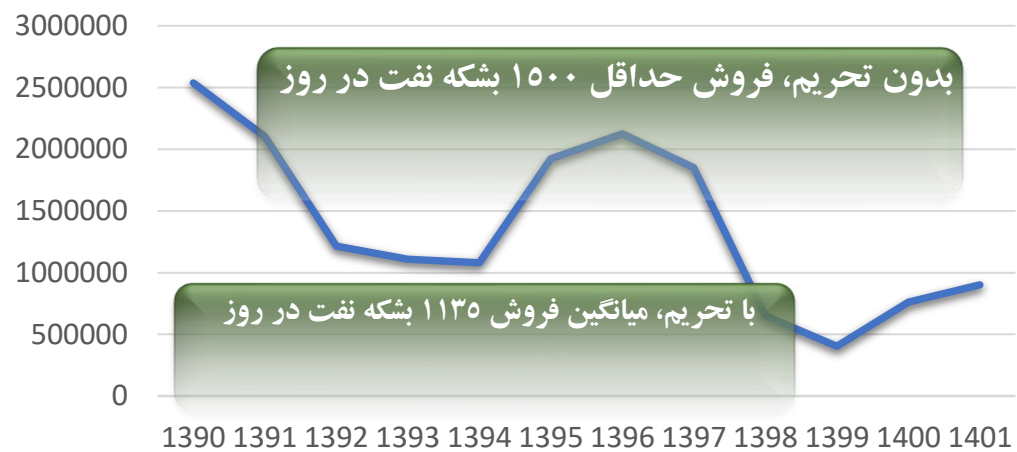
در راستای ایجاد اشتغال، مبلغ ۱۰۰ همت تسهیلات قرض الحسنه در نظر گرفته شده است. از آنجایی که احتمال انحراف بالایی در این منابع وجود داشته و می تواند به تورم دامن بزند، توصیه میشود بخش شفاف اقتصاد از پرداخت مالیات به تورم معاف شده و تسهیلات ۱۰۰ همتی حذف شود. نسبت تورم مالیاتی به تولید ناخالص داخلی، $\frac{1}{6}$ است و لازم است این میزان به عنوان نرخ معافیت مالیاتی برای بخش شفاف اقتصاد در نظر گرفته شود

تسهیلات قرض الحسنه ۱۰۰ همت میتواند در بانکهای دولتی سپرده گذاری شده و با نرخ حداقل ۲۴ درصد، ۲۴ همت ضرر مالی به دولت برساند.

تحلیل بودجه سال ۱۴۰۳، تحلیل صادرات نفتی

لایحه بودجه	قیمت دلار	حجم فروش نفت	قیمت نفت	حجم فروش گاز	قیمت گاز
سال ۱۴۰۳	۲۸۵۰۰ تومان	۱/۳۵ میلیون بشکه در روز	۷۱	۱۱ میلیارد متر مکعب	۰/۳۱ دلار
سهام صندوق توسعه ملی	سهام ارزش ترجیحی	سهام شرکت ملی نفت	درآمد حاصل از خوراک پتروشیمی		
۴۰٪	۱۵ میلیارد دلار	٪۱۵	۵۸ همت		

قیمت تبدیل ارز	درآمد ریالی از ارزش ترجیحی	درآمد ریالی از مازاد ارزش ترجیحی	درآمد حاصل از خوراک پتروشیمی	کل
۲۸۵۰۰	۴۲۷/۵ همت	۶۴/۹۱ همت	۵۸ همت	۵۵۰ همت
۳۸۵۰۰	۴۲۷/۵ همت	۸۷/۶۹ همت	۵۸ همت	۵۷۳/۱۹ همت
۵۰۰۰۰	۴۲۷/۵ همت	۱۱۳/۸۹ همت	۵۸ همت	۶۰۰ همت

برآورد کسری بودجه دولت از صادرات نفت

پیش بینی بودجه سال ۱۴۰۳	قیمت دلار	حجم فروش نفت	قیمت نفت	درآمد نفتی سال ۱۴۰۳
سهم صندوق توسعه ملی	۲۸۵۰۰ تومان	۱۱۳۵۲۶۶	۷۱	۲۹/۴ میلیارد دلار
۴۰٪ (۱۳/۱ میلیارد دلار)		۱۵ میلیارد دلار	سهم شرکت ملی نفت	درآمدهای گازی
سهم دولت از فروش نفت		کسری دولت از ارز ترجیحی	۱۵٪ (۴/۷ میلیارد دلار)	۳/۴ میلیارد دلار
۱۴/۷ میلیارد دلار		۰,۳ میلیارد دلار	کسری دولت از ارز مازاد	کل کسری از فروش نفت خام
			۲/۳ میلیارد دلار	۲,۶ میلیارد دلار

معادل ریالی ۲.۶ میلیارد دلار کسری بودجه ۷۴ همت کسری بودجه است. بنابراین این مقدار پول توسط بانک مرکزی تامین مالی خواهد شد. بنابراین ناترازی در تامین کالاهای اساسی وجود خواهد داشت که از بازار نیما تهیه خواهد شد:

$$10000 * 300.000.000 = 3 \text{ همت}$$

مقدار کل پولی که از ناحیه کسری درآمدهای نفتی متوجه دولت می شود مقداری در حدود ۷۷ همت است. این مقدار در سیستم بانکی به نقدینگی تبدیل شده و مقدار رشد نقدینگی کشور از ناحیه کسری نفتی در سال آتی را به ۶ درصد خواهد رساند.

توصیه سیاستی برای رفع کسری از ناحیه درآمد ارزی

پیوستن به FATF و رفع تحریم‌های تجاری

پیش بینی فروش نفت	قیمت نفت	درآمد دلاری از نفت	درآمد گازی
حداقل ۱۵۰۰ بشکه نفت در روز	۷۱ دلار	۳۸,۸۷۲,۵۰۰,۰۰۰ دلار	۳/۴ میلیارد دلار
سهم دولت از فروش نفت	سهم دولت از فروش نفت	سهم ارز ترجیحی	مازاد بودجه
۴۵٪ معادل	۱۹,۰۲۲,۶۲۵,۰۰۰ دلار	۱۵ میلیارد محقق می شود	۴۰,۲۲۶,۲۵۰,۰۰۰ دلار

❖ افزایش قدرت خرید دولت برای تخصیص اعتبار به هزینه های عمرانی و تکمیل کريدورهاى بين المللى

بررسی بودجه دولت از ناحیه هزینه

کل یارانه دولت در سال ۱۴۰۳	ریز اطلاعات	یارانه نقدی در سال ۱۴۰۲	۳۰٪ جمعیت
۷۵۸ همت	نامشخص	۳۱۵ همت	یارانه ۴۰۰ هزار تومانی
۶۰ درصد جمعیت	یارانه نان	یارانه دارو	یارانه فروش فرآورده های نفتی
یارانه ۳۰۰ هزار تومانی	۵۶ همت	۶۹ همت	۱۲۶,۳ همت
کمیته امداد	سازمان بهزیستی	کل یارانه سال ۱۴۰۲	افزایش یارانه امسال نسبت به ۱۴۰۲
۳۶ همت	۳۹ همت	۶۴۱ همت	۱۱۷ همت
قدرت خلق تورم ۱۱۷ همت	یارانه حقیقی با فرض تورم ۴۶ درصدی	یارانه حقیقی با تورم ۲۳	مقدار واقعی قدرت خرید مردم با نصف کردن تورم
۱۱ درصد تورم	۵۱۹ همت	۶۱۶ همت	۹۷ همت
❖ توصیه سیاستی: کنترل تورم بیشتر از افزایش یارانه میتواند بر قدرت خرید مردم تاثیر داشته باشد.			
❖ بهتر است مجلس شورای اسلامی از افزایش مقدار یارانه های پرداختی سال ۱۴۰۳ جلوگیری نماید.			

بررسی بودجه دولت: مبهم بودن قیمت های انرژی

قیمت بنزین (۱۳۹۸)	قیمت بنزین (۱۳۹۹)	قیمت بنزین (۱۴۰۰)	قیمت بنزین (۱۴۰۱)
۳۰۰۰ تومان	۳۰۰۰ تومان	۳۰۰۰ تومان	۳۰۰۰ تومان
قیمت بنزین (۱۴۰۲)	قیمت بنزین (۱۴۰۳)	قیمت بنزین تعدیل شده با تورم (۱۳۹۹)	قیمت بنزین با تعدیل تورم ۱۴۰۰
۳۰۰۰ تومان	نامشخص	۴۳۸۰ تومان	۶۳۹۴ تومان
قیمت بنزین با تعدیل تورم؛ ۱۴۰۱	قیمت بنزین با تعدیل تورم؛ ۱۴۰۲	قیمت بنزین با تعدیل تورم؛ ۱۴۰۳	مصرف بنزین (۱۳۹۹)
۹۳۶۶	۱۳۵۰۰	؟؟؟؟	۲۷/۶ میلیارد لیتر
مصرف بنزین (۱۴۰۱)	درآمد دولت با قیمت ۳۰۰۰ ت (۱۳۹۹)	درآمد دولت قیمت ۴۳۸۰ تومان (۱۳۹۹)	درآمد دولت با قیمت ۳۰۰۰ (۱۴۰۱)
۳۸ میلیارد لیتر	۸۲,۹۳ همت	۱۲۱ همت	۱۱۴ همت
درآمد دولت با قیمت ۹۳۶۶ (۱۴۰۱)	ضرر دولت از تعدیل نکردن قیمت (۱۴۰۱)	معادل دلاری ضرر دولت (۱۴۰۱)	
۳۵۵ همت	۲۴۱ همت	۸,۴ میلیارد دلار	
❖ اگر قیمت بنزین بر اساس قیمت فوب خلیج فارس محاسبه شود، ضرر مالی دولت بالای ۲۰ میلیارد دلار است.			
❖ در شرایط فعلی که اقتصاد درگیر رکود است، افزایش نرخ های مالیات گزینه مطلوبی نیست و لازم است دولت با توافق هسته ای و پیوستن به معاهدات بین المللی، فضای روانی و انتظارات تورمی را کنترل کرده و با تعدیل قیمت انرژی، بودجه خود را تراز نماید.			

مشخص کردن اهداف صندوق توسعه ملی

اولویت سرمایه گذاری	ارزش دلاری	سهم صندوق از درآمدهای نفتی و گازی
نامشخص	۱۳ میلیارد دلار	۴۰٪
مانع تولید، نبود لجستیک قوی (تکمیل کریدور شمال جنوب برای ثروت آفرینی نیازمند ۱۰ میلیارد دلار است)		
پروژه	حمل و نقل	ارزش پروژه
ساخت بخش راه آهن رشت - آستارا (ایران).	راه آهن	۱ میلیارد دلار
احداث بخش راه آهن قزوین - قم	راه آهن	۵/۰ میلیارد دلار
نوسازی خطوط راه آهن قم زاهدان	راه آهن	۴/۰ میلیارد دلار
ساخت و نوسازی بخش راه آهن زاهدان - بیرجند	راه آهن	۷۷/۰ میلیارد دلار
ساخت بخش راه آهن چابهار - فرج - بم	راه آهن	۵/۱ میلیارد دلار
ساخت بندر جدید چابهار	بندر دریایی	۱۵/۰ میلیارد دلار
احداث مسیر تبریز - مرند - بازرگان	جاده	۲ میلیارد دلار
احداث بازرگان بندر امام خمینی	جاده	۱/۴ میلیارد دلار
نوسازی خط راه آهن گرمسار - اینچه برون	راه آهن	۱/۲ میلیارد دلار
احداث جاده سیرجان - بندرعباس		۷/۰۴۷ میلیارد دلار
پایانه مکانیزه بار غله ای در بندر شهید رجایی	بندر دریایی	۲/۱ میلیارد دلار

❖ اهداف صندوق توسعه ملی برای رشد اقتصادی ۸ درصدی چیست؟ سهم ۴۰ درصدی باید به تکمیل زیرساخت‌ها (عمرانی، انرژی و غیره) اختصاص یابد تا بستر ایجاد رشد اقتصادی ۸ درصدی فراهم شود

توصیه های سیاستی

❖ افزایش تولید، رکن اساسی در افزایش درآمد مالیاتی است و در این راستا نرخ مالیات باید به نحوی تعیین شود که کمترین صدمه را به رشد اقتصادی برساند.

❖ تورم، عامل موثر در افزایش هزینه و کسری بودجه دولت است. توصیه میشود با بسترسازی مناسب و برقراری ارتباطات بین المللی، انتظارات تورمی کنترل شود.

❖ در دوران رکود اقتصادی، پول پاشی منجر به ایجاد تورم می شود. در این راستا تسهیلات قرض الحسنه ۱۰۰ همتی در نظر گرفته شده، حذف گردد. همچنین، به دلیل اثرات تورمی ۱۱۷ همتی یارانه، از افزایش یارانه در بودجه سال ۱۴۰۳ خودداری شود.

❖ پرداخت مالیات به تورم، هزینه مضاعف بر تولید کننده اعمال نموده و منجر به ایجاد تورم رکودی میشود. توصیه می شود مالیات تورمی (۲۸۱ همت) که نرخ آن حدود ۱/۶ درصد مالیات پرداختی است، برای بخش شفاف اقتصادی معافیت داده شود

توصیه های سیاستی

❖ هدف از تخصیص نرخ از ر ترجیحی، افزایش رفاه مردم است. با این حال تعیین نرخ برای ارز کمتر از نرخ بازار آزاد، منجر به کسری بودجه و چاپ پول شده و اثرات تورمی بر جای گذاشته و رفاه کل جامعه را کاهش میدهد. توصیه بر این است که نرخ ارز تک نرخی بوده و بر اساس میزان تورم و تولید کشور تعیین شود. نرخ از ر واقعی تک نرخی هیچ تاثیری بر چاپ پول کشور ندارد.

❖ به اهداف ذخیره ارزی در صندوق توسعه ملی توجه شده و پیشنهاد آن است که از آن محل مبلغ ۱۰ میلیارد دلار برای تکمیل کریدور شمال جنوب به دلیل داشتن مزیت صادراتی و عایدی ۳۰ میلیارد دلار از ترانزیت تخصیص داده شود.

❖ برای رفع مشکلات احتمالی فروش نفت و همچنین ارتقا صادرات غیر نفتی و انتقال ارز، پیشنهاد می شود توجه جدی در جهت

رفع تحریم ها و پیوستن به **FATF** انجام گیرد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

TABRIZ CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES & AGRICULTURE